

עין משפט
נר מצוה

ז:

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

מסורת הש"ס

- 6) דמאי פ"א מ"ג
- 7) סנהדרין מ"ו וע"פ
- 8) יומא ד' ט' סנהדרין
- 9) ס' ה"ב הי"ג פ"ג נ"ג
- 10) ה"ב מ"ג פ"א מ"ג
- 11) ד' ק"ט פ"א מ"ג
- 12) ה"ג

תורה אור השלם

- 1. אל תלחם את לחם רע עין ואל תחטוף למטעמיה: משלי כג ו לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשול
- 2. וראת פאלהך אני יי' ויקרא ש"י
- 3. כי תצור אל עיר מלחמה רבים להלחם עליה להפשיח לא תשחת את עצה לנחור עליו רוחו לא מטעו תאכל ואחור לא תברח כי תאדם עץ השדה לבא מפניך במצור: דברים כ"ט
- 4. יהיה דם בקרם איש והנה ראו את הנודד וישליכו את האיש בקרב אלישע ויך ויצא האיש בעצמות אלישע ויהי ויקם על רגליו
- 5. מלכים ב' ג' כא יהיה כעברם ואליהו אמר אל אלישע לך עברם מה אעשה לך בקרב אלמך מעתה ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי
- 6. מלכים ב' ב' אל נא תהי כמות אשר בצאתו מירם אנו ויאכל חצי בשרו:
- 7. אתה ודאך קרית בי יי' הוא האלוהים אין עוד מלבדו: דברים ל' לה
- 8. מ"י מצעד גבר כוננו ודרבו וחפץ:
- 9. מ"י מצעד גבר ואדם מה יכין ודרבו:
- 10. משלי כ' כד

לעני רש"י

ויניירא וניירין לכובר. אישפייירא ואצוירין. לכהת לרופק.

רבינו גרשום

ועד אין יכולין לילך: מנפלי מפליר וחכרו בשבעות (דף ל:). מנפליה גרסין צניתי ולא כצ"ק: גנב טורא צניתי. והבדילין: כתייב. של דיקים כך נומן הקדוש גרוך הוא לכו על מאותם שלא להעביר דעתם שגרס הדבר שזכרם בפניהם הפירות שפרשו ולא יעבור על דעתו הראשונה שאין דרכו לטעוד משל אחרים דלקמן: על אחת כמה וכמה. שהרי נמיתין גדולים יומר מנחיהן כדאמר רבי חמא: קוצרים איש. רשע היה ולא ניתן להיקבר אלל דיקים: ויגע האיש בעטמות אלישע ויחי. ואילו צניתי להחיות בן השונאת הולך לשום פיו על פיו ועיניו על עיניו ולבקש רחמים: ודלמא לקיומי ברכא דאליהו. דלח סגי שלא תהיינו דכמי צנדיקים (ואי בני) ומגור אומר ויקם לך ואלו משום אלישע הוה: פי שני. אליהו הוה אין הצרכים ואלישע בן השונאת ויכר להחיות עוד אחר: אי הכי. דלוקיומי ברכא דאליהו: היינו דנפלי. בתמיה. (ו) ואי משום ברכא דאליהו היה נרץ להחיות ממש כמו שעשה אותו שהחיה אליהו אלל לאו ש"מ משום אלישע הוה ולא הוה נרץ לאלישע אלל לנקות מאללו והחיהו עד שנתלקת משם: אל נא סהי כמח. כזרעת מימי לה נמסכת יומא דנפליהו לו: וחס. משמע שמת המוכה: וחס. לשון נקבה והמכה קאי שאין המכה מתרפאת: אין עוד מלבדו. משום רבי חנינא נקט לה: אפילו כשפיס. אין מלבדו כלומר שלא מדעתו שחם אין גזירה מלפניו אין מריעין לו לאדם: מהדרא. מהדרת וטורחת שלא יעין: למשל עפרא. ולעשות לו כשפיס להימיתו: כשפיס. נטריקון מנחישים פמליה של מעלה שלא גזרו על אדם זה למות והוא מת על ידי כשפיס: נוקף. נוקף אישפיי"ר נלע"ו: מכריזין. גזרו עליו: מרסא. מכפר: גודל ימין. מפני שהוא נוקף בכח ומנעור הכנה: וביקוף עני. קודם שנתרפא הראשון: נלע. ונתקן המוליד שלא רצה לאכול מית משל אחרים: ליתן

הא אומר ע"ה אבר רבי יוחנן ב"י. נמסכת שקלים (פ"ה ה"ה) ונמסכת דמאי בירושלמי ובנרשית רבה (פ"ב ס"ג) לא משני מירי אלל השיב להם דמחמלא אנפשה: ויש שיש ו' ואינו רוצה. ואפ"ה איקר קדושים שמומן את חכרו לאכול אללו מפני שנוסח: מסרהבנא. ממהר אלל כדממרגמין וימהרו לטפון דס (משלי א) ויטהבון: גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחיהם כ"ו. פירש נקוטרכ דדריס ממה שהמיה נניגעה בעלמא כדכתיב ויגע וימי וקשה דל"כ מאי פריך ודילמא לקיומי ברכא דאליהו מ"מ היה גדול כמה שטרם להחיותו צניתי יומר מנמומו ונראה דנפקא ליה ממה שצניתי הצדיקים נוגעים בהם כמה שרעים ויזכרים אללו ושם לא היה לו רשות להמתיב אללו: והא

הבטיהו לא אכל נקריהו לא אכל אמר להו דלמא לא מעשרין עשרניהו ואכל אמר ענייה זו הולכת לעשות רצון קונה ואתם מאכילין אותה טבלים א' ומי מוחיבא והתנן א' הלוקח לזרע ולכהמה וקמה לעורות ושמן לנר ושמן לטוך בר את הכלים פטור מהדמאי התם הא אתמר ע"ה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שלקחן מתחלה לכהמה אבל לקחן מתחלה לאדם ונמלך עליהם לכהמה יחייב לעשר והתניא הלוקח פירות מן השוק לאכילה ונמלך עליהן לכהמה הרי זה לא יתן לא לפני בהמתו ולא לפני בהמת חברו אלא אם כן עישר שמע רבי נפק לאפיה אמר ליה רזנך סעודא אצלי אמר לו הן צהבו פניו של רבי אמר לו כמדומה אתה שמורד ביהוה ואתה מישאל אני ישראל קדושים הן יש רוצה ואין לו ויש שיש לו ואינו רוצה וכתבי יאל תלחם [את] לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו כי כמו שער בנפשו כי הוא אכול ושהה יאמר לך ולבו בל עמך ואתה רוצה ויש לך מיהא השתא י מסרהבנא דבמלתא דמצוה קא טרחנא כי הדרנא אתינא עיילנא לגבך כי אתא איתרמי על בההוא פיתחא דהו קיימין ביה כודנייתא חוורתא אמר מלאך המות בביתו של זה ואני אסעוד אצלו שמע רבי נפק לאפיה אמר ליה מוכנינא להו אמר ליה יולפני עוד לא תתן מכשול מפקרנא להו מפשת היוקא עקרנא להו איכא צער בעלי חיים קטילנא להו איכא בל תשחית הוה קא מבחש ביה מוכא גבה טורא צניתייהו ככה רבי ואמר מה בחיהן כך במיתתן על אחת כמה וכמה ודאמר ר' חמא בר חנינא גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחיהן שנאמר ויהי הם קבורים איש והנה ראו [את] הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע ויך ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויקם על רגליו אמר ליה רב פפא לאבבי ודילמא לקיומי ביה ברכתא דאליהו דכתיב ויהי נא פי שנים ברוחך אלי אמר ליה אי הכי היינו דתניא על רגליו עמד ולביתו לא הלך אלא כמה איקיים כדאמר ר' יוחנן שריפא צרעת נעמן שהיה שקולה כמות שנאמר אל נא תהי כמות אמר ר' יהושע בן לוי למה נקרא שמן ימים שאימתם מושלת על הבריות דאמר ר' חנינא מימי לא שאלני אדם על מכת פרדה לבנה וחיה והא קחוינא דחי אימא וחיות והא קחוינא דמיתסי דחיוורן ריש כרעיהו קא אמרינן ר' זין עוד מלבדו אמר רבי חנינא ואפילו כשפים הרוא אתמא דהות קא מהדרא למישקל עפרא מתותיה כרעיה דרבי חנינא אמר לה שקולי לא מסתייעא מילתך אין עוד מלבדו כתיב והואמר ר' יוחנן למה נקרא שמן כשפים שמשכחישין פמליה של מעלה שאני ר' חנינא דנפישא וכותיה ואמר ר' חנינא אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה שנאמר מה' מצעדי גבר כוננו ואדם מה יבין דרבו א"ר אלעזר דם ניקוף מרצה כרם עולה אמר רבא בגדול ימין וביקוף שני והוא דקאויל לדבר מצוה אמרו עליו על ר' פנחס בן יאיר ימיו לא בצע על פרוסה שאינה שלו ומיום שעמד על דעתו לא נהנה מסעודת אביו: א"ר

הא אומר ע"ה אבר רבי יוחנן ב"י. נמסכת שקלים (פ"ה ה"ה) ונמסכת דמאי בירושלמי ובנרשית רבה (פ"ב ס"ג) לא משני מירי אלל השיב להם דמחמלא אנפשה: ויש שיש ו' ואינו רוצה. ואפ"ה איקר קדושים שמומן את חכרו לאכול אללו מפני שנוסח: מסרהבנא. ממהר אלל כדממרגמין וימהרו לטפון דס (משלי א) ויטהבון: גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחיהם כ"ו. פירש נקוטרכ דדריס ממה שהמיה נניגעה בעלמא כדכתיב ויגע וימי וקשה דל"כ מאי פריך ודילמא לקיומי ברכא דאליהו מ"מ היה גדול כמה שטרם להחיותו צניתי יומר מנמומו ונראה דנפקא ליה ממה שצניתי הצדיקים נוגעים בהם כמה שרעים ויזכרים אללו ושם לא היה לו רשות להמתיב אללו: והא

הבטיהו לא אכל נקריהו לא אכל אמר להו דלמא לא מעשרין עשרניהו ואכל אמר ענייה זו הולכת לעשות רצון קונה ואתם מאכילין אותה טבלים א' ומי מוחיבא והתנן א' הלוקח לזרע ולכהמה וקמה לעורות ושמן לנר ושמן לטוך בר את הכלים פטור מהדמאי התם הא אתמר ע"ה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שלקחן מתחלה לכהמה אבל לקחן מתחלה לאדם ונמלך עליהם לכהמה יחייב לעשר והתניא הלוקח פירות מן השוק לאכילה ונמלך עליהן לכהמה הרי זה לא יתן לא לפני בהמתו ולא לפני בהמת חברו אלא אם כן עישר שמע רבי נפק לאפיה אמר ליה רזנך סעודא אצלי אמר לו הן צהבו פניו של רבי אמר לו כמדומה אתה שמורד ביהוה ואתה מישאל אני ישראל קדושים הן יש רוצה ואין לו ויש שיש לו ואינו רוצה וכתבי יאל תלחם [את] לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו כי כמו שער בנפשו כי הוא אכול ושהה יאמר לך ולבו בל עמך ואתה רוצה ויש לך מיהא השתא י מסרהבנא דבמלתא דמצוה קא טרחנא כי הדרנא אתינא עיילנא לגבך כי אתא איתרמי על בההוא פיתחא דהו קיימין ביה כודנייתא חוורתא אמר מלאך המות בביתו של זה ואני אסעוד אצלו שמע רבי נפק לאפיה אמר ליה מוכנינא להו אמר ליה יולפני עוד לא תתן מכשול מפקרנא להו מפשת היוקא עקרנא להו איכא צער בעלי חיים קטילנא להו איכא בל תשחית הוה קא מבחש ביה מוכא גבה טורא צניתייהו ככה רבי ואמר מה בחיהן כך במיתתן על אחת כמה וכמה ודאמר ר' חמא בר חנינא גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחיהן שנאמר ויהי הם קבורים איש והנה ראו [את] הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע ויך ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויקם על רגליו אמר ליה רב פפא לאבבי ודילמא לקיומי ביה ברכתא דאליהו דכתיב ויהי נא פי שנים ברוחך אלי אמר ליה אי הכי היינו דתניא על רגליו עמד ולביתו לא הלך אלא כמה איקיים כדאמר ר' יוחנן שריפא צרעת נעמן שהיה שקולה כמות שנאמר אל נא תהי כמות אמר ר' יהושע בן לוי למה נקרא שמן ימים שאימתם מושלת על הבריות דאמר ר' חנינא מימי לא שאלני אדם על מכת פרדה לבנה וחיה והא קחוינא דחי אימא וחיות והא קחוינא דמיתסי דחיוורן ריש כרעיהו קא אמרינן ר' זין עוד מלבדו אמר רבי חנינא ואפילו כשפים הרוא אתמא דהות קא מהדרא למישקל עפרא מתותיה כרעיה דרבי חנינא אמר לה שקולי לא מסתייעא מילתך אין עוד מלבדו כתיב והואמר ר' יוחנן למה נקרא שמן כשפים שמשכחישין פמליה של מעלה שאני ר' חנינא דנפישא וכותיה ואמר ר' חנינא אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה שנאמר מה' מצעדי גבר כוננו ואדם מה יבין דרבו א"ר אלעזר דם ניקוף מרצה כרם עולה אמר רבא בגדול ימין וביקוף שני והוא דקאויל לדבר מצוה אמרו עליו על ר' פנחס בן יאיר ימיו לא בצע על פרוסה שאינה שלו ומיום שעמד על דעתו לא נהנה מסעודת אביו: א"ר

יהי ויקם על רגליו. אמו נקבר גנא הסקר היה. הוא הניח את האיש כי פירו לאכול ולשמות בית אל ונעם ערו על זה והמיתו האלו. וישמעאל את ימיו קצתו אלל לישע ולא הכשר אלל מוקם שיקר אלל החיים (סנהדרין מ"ו). ששים. שטיקון משל מלחם של מעלה. שגל מי נעור לחיות מתימן אהדרין מ"ו. ניקף. לטון צנעו ונכס (סוטה מ"ו).

שיטה מקובצת

1) ומי מייחבא. 2) ומי מתיב: 3) מסרהבנא דבמלתא. 4) נ"א מסרהבנא. 5) מילתא דמצוה כי הדרנא כ"ו.

רבינו גרשום

1) קרינא ולא אכל כלומר: 2) כדירוסן מן העירות ומן: 3) ספולת ועדיין לא אכל: 4) חשינה. 5) חכמה: 6) כדכתיב: לזרע ויגע בשרה וכו' שטורן 7) חמאי וכן יחי בכהמה: 8) אימא ע"ה לא שני: 9) ואת תניא הלוקח ר' חלומר בויחוחא: קא תי וכו'. 10) נפק לאפיה: 11) יבי פוחס שחלן לפריון: 12) עזבו מניו של רבי: 13) לומר שמת. אמר ליה: 14) שרפא אתה כ"ו כלומר: 15) יזה שמתה כל כך: כי: 16) נ"ו שער בנפשו כ"ו: 17) לומר רע עין חלוכה: 18) נעיו מ האוכל בלחמו: 19) חלומר: כמו שיש לו חשי: 20) כשער לשון כמו: 21) חורים שערותיה ואכל: 22) מה שיש בשלחתי. 23) וי הא כלומר מכל: 24) נקם מסרהבנא דבר: 25) נהה כלומר עכשיו אני: 26) נהה לרבר מצוה ואני: 27) לו עכשול לטעוד אצלך: 28) נדייתא חווריתא כלומר: 29) יודת לבנות: עקרנא להו: 30) ואת מסיהה עקרי. 31) ר' ח' מכתש ביה טובא: 32) לומר מבחש מבני יותר: 33) ע"י שכתבם. נבה: 34) נ"א ביינה. ויגע האיש: 35) בעצמות אלישע כ"ו האיש: 36) קוברין היה רשע ולא: 37) ה' ה'ה' שיע בעצמות: 38) אישע ושיקרב בקרוב לו: 39) ויחיהו קבחי: שיעמוד ויחלק מעל אלישע

אח ככר ניקף רש"י לו מכה וניקף בו בפעם

5 נראה עליו דומה בעיניו כי האוכל נלחמו כמו ש"ל על שער נפשו ושער לשון חורים כמו תלמידי הועדום לומר שחוסם שילם וכו'.